

נאה דורש

פנינים ממיטב המגידים בהוצאת "יפה נוף"

מחשבה של יאוש אבדה את התפלה

תקט"ו תפלות התפלל משה רבנו לפני ה', כמנין "ואתחנן", כדי שניחא להכנס לארץ ישראל. אמרו רבותינו כי אלו היה מתפלל עוד תפלה אחת - היה נכנס לארץ ישראל, אלא שהקב"ה לא הניח לו לעשות זאת - "ויאמר ה' אלי רב לך אל תוסף דבר אלי עוד בדבר הזה" - ולא הרשה לו להתפלל תפלה נוספת. הקשה רבי אלימלך בידרמן שליט"א: אמנם על משה רבנו נאסר להתפלל עוד תפלה, אבל מדוע כלל ישראל לא התפללו עליו, ואז התפלה היתה מתקבלת, ומשה רבנו היה נכנס לארץ ישראל? התשובה היא, שכל אחד מעם ישראל חשב בלבו מחשבה של יאוש: 'אם התפלות של משה רבנו, אדון הנביאים, לא התקבלו - היעלה על הדעת שהתפלה שלי תתקבל?!'...

זו היתה מחשבה מסעית, כמובן, שכן היה כח בתפלותיהם של כלל ישראל, אך הם החמיצו את ההזדמנות כמו ידיהם. יוצא אפוא, שבגלל מחשבה של יאוש וחוסר אמונה בתפלה, אבדו ישראל את האפשרות להכניס את משה לארץ ישראל! נורא נוראות!

על האדם להאמין באמונה שלמה, שהקב"ה מחכה לתפלת כל פה, לתפלתו של כל אחד ואחד מישראל, ויש בכהה לחולל מהפכות ולהחיש ישועות.

בתהלים (סו, יח-כ) כתוב: "און אם ראיתי בלבי לא ישמע ה'; אכן שמע אלקים הקשוב בקול תפילתי". אם נדמה לי בלבי שהקב"ה לא שמע אותי - זהו "און", חטא. בן אדם חוב להאמין, ש"אכן שמע אלקים הקשוב בקול תפילתי", שהקב"ה שמע אותו היטב.

זו צריכה להיות, אם כן, הגישה לתפלה - מתוך ידיעה שהקב"ה שומע אותנו ומתיחס לתחנונינו.

(אוחילה לא-ל)

להיום - יש לכם!

ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום (ד, ה)

המשגיח רבי יחזקאל לונשטיין זצ"ל היה אומר וארש נפלא על פסוק זה: "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כלכם היום" - להיום יש לכם. גם לעני וגם לעשיר, יש להיום אכל במקרה או בארון המטבח. לעוד מספר ימים - לשניהם, בינתיים, עדן אין, ואף אחד לא יודע מה ילד יום. כל ההבדל אפוא בין עני לעשיר הוא בסך הכל מה יהיה מחר. אם העני הוא בעל אמונה, הוא לא דואג למחר. להיום יש - ושתבח שמו הגדול!

רבי יהונתן איבשיץ זצ"ל כותב בספרו "יערות דבש", שאם אדם יתבונן אחרת, על המארגות שעברו עליו במשך שנות חייו, הוא יגלה שתשעים וחמשה אחוז מהבעיות נפתרו עם הזמן. הילדים מעכבי השדוד - בסוף התחננו. כשלא נולדו ילדים - בסוף נולדו. מחלות שלא ידעו איך יסתדרו אתן - חלפו. ממה אפוא, אדם מדאג? מאותם חמשה אחוז של בעיות שלא נפתרו. בעיניו הוא מדאג, שבור, מיאש ומתקשה לתפקד. עליו להתחזק באמונה, שמי שפטר את תשעים וחמשה אחוזים של הבעיות - הוא יפתר גם את חמשת האחוזים הנותרים...

*

רבי יצחק אייזיק מקאליב זצ"ל היה מסבל ביסורים קשים.

הביאו אליו פרופסור גוי, ממחה בעל שם עולמי, שטיפל בו. כשהפרופסור ראה אותו, שאל: "איך אתה מצליח לשרד עם כאלו יסורים מבלי להתמוטט ולפלו?"

השיב לו רבי אייזיק בוארש מרגש, יסודי וחשוב: "מה שכבר עברתי - עברתי. אינני חושב על יסורים שכבר עברו. על מה שיהיה אחר כך - אני מתפלל לקב"ה ומאמין באמונה שלמה שהוא יעזר לי ויהיה טוב. כל מה שעלי להתמודד זה רק עם היסורים של הרגע הזה בלבד - יסורים של רגע אדם מסגל לסבל. עם המבט הזה אני עובר רגע ועוד רגע".

לפנינו סוד אדיר, איך יהודי צריך להיות. מחד גיסא, לא לבזבז אנרגיה על מה שהיה. מאידך גיסא, להאמין באמונה שלמה שהקב"ה מביא את הישועה בחפזו, וברגע אחד "קץ שם לחשך". עם הקשי העכשווי - להתמודד, להחזיק מעמד ולא לפל ממנו.

זוהי כחה של אמונה. היא משילה מהאדם את הדאגה מפני העתיד. רבי אברהם גניחווסקי זצ"ל היה אומר: "בדאגה - רק בצפרנים". את צפרני האצבעות גוזזים לפי סדר 'בדאגה' (כמבאר בדברי הרמ"א אורח חיים סי' רס סעי' א), אבל יהודי לא צריך להיות בדאגה. עליו להאמין ולבטח בה' שישועתו בוא תבוא בקרף עין.

(רבי גואל אלקריי שליט"א - נאה דורש)

כדאי להשקיע בכבוד אב ואם!

כבוד את אביך ואת אמך פאשר צוה ה' אלקיך למען יאריך ימיך ולמען ייטב לך (ה, טז)

מספר על יהודי שהגיע לרבי חיים מברסק זצ"ל ובפיו שאלה: אביו גר רחוק ממנו ומבקש ממנו שיבוא לבקר, אך אין לו כסף עבור הוצאות הנסיעה. הרי הדין הוא שכבוד אב ואם הוא מכספו של האב ולא מכספו של הבן, כמבאר בשלחן ערוך (יורה דעה סי' רמ, ה), מה עליו לעשות?

השיב לו רבי חיים: "אתה צודק, אינך חוב להוציא כסף עבור הנסיעה לבקר את אביך, אתה יכול ללכת ברגל..."

*

ספר האדמו"ר מטאלנא שליט"א מעשה ששמע מפי יהודי ישיש: בצעירותו - כף ספר - קפצה עליו מחלה. הרופאים אמרו לו שמחלה זו עלולה לקצר משמעותית את שנות חייו.

חשב אותו יהודי ללכת אל ה"חזון איש" זצ"ל לקבל את ברכתו, אך הוא התגורר בעיר מרוחקת מבני ברק. ארף לו זמן רב לגייס את סכום הכסף הדרוש עבור הנסיעה.

סוף סוף הגיע היהודי אל החזון איש, ספר לו על מחלתו ובקש את ברכתו.

שאל אותו החזון איש: "כמה עלה לך להגיע הנה?" והיהודי גלה לו מהו הסכום שהוציא עבור הנסיעה.

המשגיח החזון איש לשאל: כמה פעמים יצא לך בחיים להוציא סכום כזה על כבוד אב ואם שאלך? במקום לבוא אלי, תוציא את הכסף עבור כבוד אב ואם, שנאמר בו "למען יארכו ימיך", ואז תזכה בעזרת ה' לאריכות ימים ושנים...

(רבי שלמה לונשטיין שליט"א - נאה דורש)

חֲכָמָתוֹ הַעֲמָקָה שֶׁל הַבַּיִת הַלְוִי

רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה (ד, ו)

מספר על ה"בית הלווי", שפעם אחת הגיע אליו אברך לקבל סמיכה. המנהג היה שבוחנים את האברך כמה ימים. אכן, האברך נבחן כמה ימים, ומצאו ה"בית הלווי" מלא וגדוש בתורה. תוך כדי המתנה לכתיבת הסמיכה, נכנסה אשה אחת ושאלה את ה"בית הלווי" שאלה. חלק מהסמיכה היה שפדקו את הנבחן איך הוא עונה על שאלות.

שאלת האשה היתה כך: היא שחטה חמשה עופות, ואחד מהם היה טרפה. היא הניחה את העוף הטרף יחד עם הכבד, הקרקב והרגל בתוך גיר אחד, כדי לתת אותם למשרתת הגויה. קדם שבאה למלח את הרגלים, מצאה שם תשע רגלים בפשרים. הרי היו רק ארבעה עופות בשרים, וכנודע שארבעה עופות יש להם שמונה רגלים. הרי שנפלה רגל אחת מהטרפה לתוך הפשרות, וזה היה קדם מליחת הרגלים.

פתחה האשה את שקית הניר והניחה לפני ה"בית הלווי", שיאמר לה איזו רגל היא הטרפה, ומה דינה.

פנה ה"בית הלווי" אל האברך ושאלו: "נו, מה תענה על שאלה כזאת?" ענה האברך: אין עצה ואין תבונה. לפי מה שנפסק בשלחן ערוך יש כאן פערבית, ואין כאן בטול בששים. כל תשע הרגלים אסורות, כי ספק דאורייתא לחמרא.

ה"בית הלווי" הרים רגל אחת והסתפל עליה. האברך הביט בו בתמהון, האם הוא בודק ברוח הקדש?

כך "שחק" ה"בית הלווי" עם הרגלים ועשה שתי ערמות: אחת של ארבע רגלים ואחת של חמש, ואמר לאשה: "אלו הארבע פשרות, והחמש טרפות".

הוא הסביר לאותו אברך: "הרי יש חלוק בין רגל ימין לרגל שמאל, שזה נכר באצבעות כרעי התרגלת, אם כן פשוט שיש כאן או חמש ימניים או חמש שמאליים. אלו מהן שתהיינה ארבע הרי פשוט שהן כפשרות".

הוא הוסיף ואמר לו: "הגם שאתה יודע את כל השלחן ערוך, אך צריך גם חכמת חיים, להתבונן בשכלך, ממילא אלו הארבע הן הפשרות, ושאר החמש אסורות מספק".

זהו ענין של שמוש תלמידי חכמים. הדברים אינם כתובים בשלחן ערוך, אלא לומדים זאת על ידי שמוש חכמים.

(רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א - נאה דורש)

תן את הסיגריה לקב"ה...

שמואל את יום השבת לקדשו (ה, יא)

ספר רבי עזריאל טאובר זצ"ל: פעם השתתפתי בסמינר של אחד מארגוני הקרוב שנגרף בשבת. בליל שבת אחרי הסעודה שוחחתי עם אחד המשתתפים, יהודי שבצעירותו גדל בבית של שומרי תורה ומצוות, אך תלאות החיים הרחיקוהו, וכעת, התקרב מחדש.

הפלגנו בשיחה מרתקת אל תוך הלילה. באמצע הוא קטע את השיחה ובקש ממני רשות לצאת לכמה דקות. שאלתי אותו: "הכל בסדר?" והוא השיב בנימה של מבוכה והתנצלות: "כן, הכל בסדר. אני חייב סיגריה, ולא נעים לי לעשן בפניך..."

לא ידעתי כיצד להגיב. אם אמר לו: "אסור לך לעשן, זה חלול שבת" - אני עלול לאבד אותו. אך מצד שני, אם אתעלם מהמעשה, ועל אחת כמה וכמה אם אאפשר לו לעשות זאת - זהו חלול השם.

הקב"ה האיר את עיני, וכך השבתי לו: "אמר לי, ידידי היקר, אם הקב"ה היה מתראה אליך, והיה מבקש ממך: 'תן לי סיגריה', היית נותן לו?"

הוא הביט בי בתמיהה, כמי שאינו מבין את פשר השאלה, אך כשראה שאני ממתיך לתשובה, השיב לי: "בודאי, מה השאלה?"

הקשיתי עליו: "ואם זו היתה הסיגריה האחרונה שלך?" הוא השיב לי: "אני לא מבין למה אתה חותר... אם הקב"ה מבקש ממני, אני אתן לו כל מה שירצה, אפילו את הסיגריה האחרונה שלי..."

ואז אמרתי לו: "דע לך שהקב"ה 'חייב' את הסיגריה שלך, תן לו אותה! הוא לא מסגל לראות אותך מעשן אותה בשבת..." היהודי ותר על הסיגריה שלו בשביל הקב"ה. הוא פתח פתח כפתחו של מחט, והקב"ה פתח לו פתח רחב כפתחו של אולם. היהודי הזה חזר בתשובה שלמה, וכיום הוא עצמו עוסק בקרוב רחוקים.

(רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א - נאה דורש)

הנחמה - מחמת שהענש מיד ה'

נחמו נחמו עמי יאמר אלמנכם. דברו על לב ירושלם וקראו אליה כי מלאה צבאה כי נרצה עונה כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה (מנחם המעטרה)

יש להבין, מהי ההדגשה כי לקחה "מיד ה' כפלים בכל חטאתיה?" עמד על כך בספר "ברכת יצחק".

נתן לבאר זאת על פי יסוד של רבי יהונתן איבשיץ בספרו "יערות דבש" (דרוש יא):

ישנם שני סוגי ענשים הבאים על האדם בעולם הזה: האחד - ענש שמביא הקב"ה לאדם על חטאיו, על מנת להטיב לו באחריתו. והסוג השני - איש שמזלו רע, אלא שכל זמן שהוא נוהג כשורה - הקב"ה מגן בעדו ומשדד מערכות שמים עבורו, אך כאשר הוא חוטא - מסלק הקב"ה השגחתו ממנו ומניחו למנהגו של עולם, להתמודד לבדו עם מזלו הרע.

מה ההבדל בין שני סוגי הענשים?

הענש מהסוג הראשון מנסה לו מענשו על עוונותיו, ואז טוב לו לעולם הבא. אך הענש מהסוג השני אינו נחשב "ענש" בעולם הזה, אלא הוא רק סלוק השגחת הא-ל, ואז הוא חי כפי מזלו וטבעו, והענשים והיסורים הבאים עליו בעולם הזה בדרך "מקרה", מחמת מזלו הרע, ולא בהשגחה פרטית - אינם מכפרים לו על ענשו לעולם הבא.

על פי זה באר רבי יהונתן איבשיץ ענין נוסף:

נאמר בתהלים (ג, א): "מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו". שואלת הגמרא (ברכות ז ע"ב): וכי על מה שברח מפני בנו אבשלום שתפס לו את המלוכה ובקש להרוגו, מתאים לומר "מזמור לדוד"? הרי "קינה לדוד" היה צריך לומר!

מתרצת הגמרא: "משל למה הדבר דומה? - לאדם שיצא עליו שטר חוב, קדם שפרעו היה עצב [כיון שאין בידו לפרעו], לאחר שפרעו שמח. אף כן דוד, כיון שאמר לו הקדוש ברוך הוא (שמואל ב יב, יא): 'הנני מקים עליך רעה מביאתך' - היה עצב, אמר: שמא עבד או ממור הוא, דלא חייס עלי [שהוא לא יחוס וירחם עלי]. כיון דחזא [ראה] דאבשלום הוא - שמח, משום הכי אמר [דוד] 'מזמור'".

אך לכאורה נשאלת השאלה: הרי בנו של דוד רדף אותו עד נפש, ונהג בו מנהג אכזריות, עד כדי שהצריך לברח ממנו. האם מתאים לומר על כך "מזמור"?

באר רבי יהונתן: כאשר אמר הקב"ה לדוד "הנני מקים עליך רעה מביאתך", חשש דוד שהקב"ה יסיר ממנו את ההשגחה הפרטית, ויהיה תחת רע מזלו בדרך הטבע והמקרה, לכן חשש שמא ירדף אחריו עבד או ממור שאינו מרחם עליו, שהוא ענש בדרך הטבע, וענש זה לא יכפר לו על עוונותיו, שכן הוא מהסוג השני של הענש בעולם הזה שאינו מכפר על העוונות.

אך כשראה כי בנו רודף אחריו, אמר דוד: הרי בדרך הטבע בן מרחם על אביו, אם כן, אלו היה הקב"ה מענישני בדרך הטבע והמקרה, לא יתכן שבני ירדף אותי, כיון שטבע הבן לרחם על אביו. אם כן, מכך שבני אבשלום רודף אחרי, מוכח שהענש בא בהשגחה פרטית מבעל הגמול, ועל ידי ענש זה יכפר לי חטאי. לכן אמר דוד "מזמור" לפני הקב"ה

אנו כבר אלפים שנה בגלות, מסבילים ענשים וצרות רבות. האם זה מוריד משהו מהענש שלנו לעולם הבא, או שמא זה רק ענש הבא בדרך "מקרה" מחמת מזלנו הרע?

על כך באה הנחמה: "נחמו נחמו עמי", ואתה יודע למה זאת נחמה? "כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה" - הענשים הם יד ה' בהשגחה פרטית, ולא ענש בדרך "מקרה", לכן יכולים אנו להתנחם.

(רבי שלמה לונשטיין שליט"א - נאה דורש)